

Metodistkirken

**SAMTALEOPPLEGG
BIBELSYN**

Innledning

I Metodistkirken, nasjonalt og internasjonalt, er det for tiden stor uenighet om hvordan kirken skal håndtere forskjellige forståelser av og holdninger til menneskers seksualitet. I denne prosessen er synet på Bibelen ett viktig moment. Vi vil imidlertid understreke at det ikke bare handler om bibelsyn, men blant annet også berører forhold som vårt syn på og vår forståelse av seksualitet, våre gudsbilder, vår forståelse av skapelse, synd og frelse og våre tanker om hvordan kirken skal forholde seg til sine kulturelle og samfunnsmessige omgivelser.

Dette samtaleopplegget har til hensikt å stimulere til samtaler omkring bibelsyn og Bibelens plass i kirken. Det reiser spørsmål som: Hvordan skal vi forholde oss til Bibelen? Hvordan taler Gud til oss gjennom Bibelen? Hører vi alle Guds stemme på samme måte? Hvordan styrer Bibelen vår tenkning og våre handlinger?

Innledningsvis vil vi understreke to forhold: Det er ulike måter å lese og tolke Bibelen på. Og vi har alle et bibelsyn. Ingen av oss leser Bibelen helt bokstavelig. Vi trenger alle tolkningsnøkler. Et enkelt eksempel kan illustrere dette: I 2 Mos 22:18 står det: «En trollkvinne skal du ikke la leve.» Bare tre vers senere står det: «Du skal ikke undertrykke og ikke gjøre urett mot en innflytter, for dere har selv vært innflyttere i Egypt» (2 Mos 22:21). I dag vil de fleste hevde at det sistnevnte verset er gyldig og godt, men det førstnevnte tar vi ikke bokstavelig. Hvorfor er det sånn? For å svare på det trenger vi tolkningsnøkler.

John Wesley sa om seg selv at han var «mannen av en bok». Dette betød imidlertid ikke at han utelukkete studiet av andre bøker. Det betød at han så på Bibelen som boken framfor alle andre: Den var kilden til hans kunnskap om seg selv, om Gud og om veien til himmelen. Wesley lot seg veilede av en metodikk som blir oppsummert slik av Thorvald Källstad i boken «På sikker grund»:

- Han ba til Gud om visdom og lys.
- Han tenkte selv fornuftsmessig om bibelordets betydning.
- Han lot et eventuelt uklart bibelsted bli belyst av andre bibelsteder, for eksempel etter prinsippet «Skrift skal med Skrift forklares».
- Ved usikkerhet rådførte han seg med andre og lyttet til deres erfaring.
- Han lot seg veilede av bibelforskning og kristen tenkning gjennom århundrene.

Bibelen var grunnlaget, men tradisjon, erfaring og fornuft var viktige hjelpemidler for Wesley. I senere metodisme har dette blitt uttrykt gjennom det såkalte *kvadrilateralet* – et ord som teologen Albert C. Outler står bak - der det understrekes at kristentroens levende kjerne er åpenbart i Skriften, blir opplyst av tradisjonen, levendegjort i personlig erfaring og bekreftet av fornuften.

Det er en stadig pågående diskusjon om hvordan forholdet mellom disse skal forstås: De fleste vil være enige i at fornuft og erfaring (og tradisjonen) har en rolle i å supplere Bibelen. Det store spørsmålet er imidlertid om fornuft og erfaring kan anvendes til å kritisere eller korrigere Bibelen, i tillegg til å være med på å fortolke den. Dette spørsmålet var ikke aktuelt for Wesley, fordi han så på de fire som gjensidig bekreftende, men i dag er dette nødvendig, særlig på bakgrunn av 200 år med historisk-kritisk bibelarbeid.

Endringer i kultur- og samfunnsituasjonen påvirker vår lesning av Bibelen. I dette kan det ligge en utfordring til å lese Bibelen på nytt i en ny kontekst. De svar kirken gjennom sitt arbeid og sine erfaringer kommer fram til, vil måtte sees i forhold til den foreliggende virkelighet og til menneskene den er til for. Derfor vil kristen teologi og etikk stadig måtte reformuleres om den skal nå fram til samtidens mennesker. Det innebærer imidlertid ikke at kirken skal tilpasse seg ethvert skifte i kultur og samfunn. Også i saker hvor kirken har forandret syn, forblir Bibelen den grunnleggende norm.

Dette studieopplegget inneholder fem deler: (1) Utdrag fra Metodistkirkens lære og kirkeordning. (2) Ulike måter metodister forstår Bibelen på. (3) Innleggene på Årskonferansen 2019 i innledningen til de teologiske samtaler. (4) Spørsmål til samtale. (5) Tips til mer lesning.

Vi anbefaler dette samtaleopplegget til bruk i for eksempel i menighetsråd, menighetsmøter, bibel- og samtalegrupper eller i andre sammenhenger der det er naturlig å samtale om dette.

24.10.2019
Kabinettet

DEL 1: Metodistkirkens lære og kirkeordning

Del III i Metodistkirkens lære og kirkeordning – «Dogmatiske normer og vår teologiske oppgave» - omhandler Metodistkirkens læremessige arv, tradisjon og normer, samt kirkens teologiske oppgave. De følgende utdragene er hentet fra den siste nordiske oversettelsen av lære og kirkeordningen fra 1997.

Metodistkirkens Religionsartikler

Om den hellige Skrifs tilstrækkelighet for frelse: Den Hellige Skrift indeholder alt, som er nødvendig for frelse, så det, der ikke står der eller kan bevises ud fra den, bør ikke af noget menneske kræves antaget som trosartikel eller anses påkrævet eller nødvendig for frelse (V)

The Evangelical United Brethren Church's trosbekjennelse

Den Hellige Bibel: Vi tror, at den hellige Bibel, Det gamle og Det ny Testamente, åbenbarer Guds ord så langt, som det er nødvendigt for vor frelse. Det må modtages gennem den Hellige Ånd som den sande forskrift og ledesnor for vor tro ogandel. Alt, som ikke er åbenbart i eller befæstet ved den Hellige Skrift, bør ikke gøres til nogen trosartikel; det bør heller ikke læres som noget, der er afgørende for frelse (IV)

Teologiske retningslinjer: Kilder og kriterier

Som metodister har vi pligt til at frembære et troværdigt kristent vidnesbyrd om Jesus Kristus, som er den levende virkelighet i centrum af kirkens liv og budskab. For at opfylde denne pligt overvejer vi kritisk vor bibelske og teologiske arv, mens vi stræber efter at give troværdigt udtryk for vidnesbyrdet, vi aflægger for vor tid.

Wesley troede, at kristentroens levende kerne var åbenbart i Skriften, oplyst af traditionen, levendegjort i personlig erfaring og bekræftet af fornuften.

Skriften er primær, åbenbaringen af Guds ord, «så langt som det er nødvendigt for vor frelse». Derfor er vor teologiske opgave i den kritiske og konstruktive aspekt at koncentrere os om systematisk bibelstudium.

Det kristne vidnesbyrd er, selv om det er grundfæstet i Skriften og viderebragt af traditionen, uvirksomt, medmindre det forstås og tilegnes af den enkelte. For at blive vort vidnesbyrd må det give mening på vor egen fornufts og erfarings vilkår.

For Wesley krævede en overbevisende redegørelse for kristen tro fornuftens brug både for at forstå Skriften og for at sætte det bibelske budskab i forbindelse med større områder af viden. Han ledte efter bekræftelse af det bibelske vidnesbyrd i den menneskelige erfaring, særligt i erfaringerne om genfødsel og helliggørelse, men også i «den sunde fornufts» viden om hverdagens erfaringer.

Den gensidige virkning af disse kilder og kriterier i Wesley's egen teori giver os en vejledning for vort fortsatte teologiske arbejde som metodister. I dette arbejde indtager Skriften som det grundlæggende vidnesbyrd om vor tros kilde spring en førsteplads som autoritet blandt disse teologiske kilder.

I praksis må teologiske overvejelser også finde deres udgangspunkt i tradition, erfaring og fornuftig analyse. Det vigtigste er, at alle fire ledetråde skal tages med for at støtte troværdig, alvorlig teologisk overvejelse. Indsigt, der kommer af seriøs studium af Skriften og traditionen, beriger nutidig erfaring. Fantasifuld og kritisk tanke gør os i stand til bedre at forstå Bibelen og vor fælles kristne historie.

Skriften

Når vi åbner vort sind og hjerte for Guds ord gennem ord fra mennesker, der er inspireret af Helligånden, bliver troen født og næret, vor forståelse bliver dybere, og mulighederne for at forvandle verden bliver synlige for os.

Skriften læses ret i de troendes fællesskab, oplyst af traditionen i dette fællesskab. Vi fortolker de enkelte tekster i lyset af deres plads i Bibelen som helhed.

Vi hjælpes af lærd søgen og personlig indsigt under Helligåndens vejledning. Når vi arbejder med den enkelte tekst, medtager vi i vore overvejelser det, vi har været i stand til at lære om den oprindelige baggrund og mening med teksten. I denne forståelse trækker vi på de senere års

omhyggelige historiske, litterære og tekstmæssige studier, som har beriget vor forståelse af Bibelen.

Gennem denne redelige læsning af Skriften kan vi komme til at kende det bibelske budskabs sandhed i dets støtte til vort eget og verdens liv. Bibelen tjener således både som kilde til vor tro og som grundlæggende kriterie, som sandheden og redeligheden i enhver fortolkning af tro må måles efter.

Skønt vi erkender Skriftens førsteplads i teologiske overvejelser, må vore forsøg på at gribe dens mening altid inddrage tradition, erfaring og fornuft. Ligesom Skriften kan disse blive skabende midler for Helligånden, når de fungerer inden for kirken. De ansporer vor tro, åbner vore øjne for Guds kærligheds under og gør vor forståelse klarere.

Den wesleyanske arv, som viser sin oprindelse i engelsk kristendoms katolske og reformerte etik, leder os til en bevidst brug af disse tre kilder til at fortolke Skriften og til at formulere troserklæringer baseret på det bibelske vidnesbyrd. Disse kilder er sammen med Skriften uundværlige i vor teologiske opgave.

Den tætte forbindelse mellem tradition, erfaring og fornuft viser sig i Bibelen selv. Skriften beretter om en mangfoldighed af forskellige traditioner, hvoraf nogle afspejler spændinger i fortolkning inden for den tidlige jødisk-kristne arv. Disse traditioner er imidlertid vævet sammen i Bibelen på en måde, der udtrykker den grundlæggende enhed i Guds åbenbaring, sådan som den blev modtaget og erfaret af mennesker i deres egne livs forskellighed.

De voksende trosfællesskaber anså dem derfor for at være autoritative vidner for Guds åbenbaring. Ved at erkende forholdet mellem og uadskilleligheden af de fire grundlæggende kilder til teologisk forståelse følger vi en model, som er til stede i den bibelske tekst selv.

Tradisjon

Det teologiske arbejde begynder ikke forfra i hver tidsalder eller i den enkelte person. Kristendom springer ikke fra Ny Testaments tid til nutiden som om intet kunne læres af den sky af vidner, som har levet i den mellemliggende tid. I århundreder har kristne forsøgt at fortolke evangeliets sandhed for deres samtid.

I denne dybere betydning af tradition har alle kristne en fælles historie. I den historie går kristen tradition forud for Skriften, og dog blev Skriften det centrale udtryk for traditionen. Som metodister fortsætter vi vort teologiske arbejde åbne for rigdommen både i traditionens form og kraft.

Traditionens mangfoldighed giver os en rigt varieret kilde til teologisk eftertanke og fortolkning. For metodister har visse traditionslinier særlig betydning som det historiske grundlag for vor dogmatiske arv og de kendetegnende udtryk for vor fælles eksistens.

Vi udfordres nu af traditioner verden over, som lægger vægt på de sider af kristen forståelse, der vokser frem af de undertrykte lidelser og sejre. Disse traditioner hjælper os til at genopdage det bibelske vidnesbyrd om Guds særlige omsorg for de fattige, handikappede, fængslede, undertrykte og udstødte. I disse personer møder vi Jesu Kristi levende nærvær.

Disse traditioner understreger alle menneskers lighed i Jesus Kristus. De fremviser evangeliets evne til at gøre os fri, så vi kan tage imod mangfoldigheden i menneskelig kultur og værdsætte værdien heraf. De styrker vor traditionelle forståelse for det uadskillelige i personlig frelse og social retfærdighed. De gør vort engagement for global fred dybere.

En kritisk forståelse for disse traditioner kan tvinge os til at tænke på Gud på en anden måde, øge vor vision af Shalom og forstærke vor tillid til Guds omsorgsfulde kærlighed.

Det er ved alvorlig brug af vore normer og åbenhed over for nye former for kristen identitet, vi forsøger at forblive tro mod den apostolske tro.

Erfaring

I vor teologiske opgave følger vi Wesley's praksis at undersøge erfaringen, både den enkeltes og fællesskabets, for at bekræfte Guds nådes realitet, som den er bevidnet i Skriften.

Vor erfaring vekselvirker med Skriften. Vi læser Skriften i lyset af de forhold og begivenheder, som er med til at forme os til, hvad vi er, og vi fortolker vor erfaring på Skriftens betingelser.

Kristen erfaring giver os nye øjne til at se den levende sandhed i Skriften. Den bekræfter det bibelske budskab for vor nutid. Den opplyser vor forståelse af Gud og skaberværket og motiverer os til at foretage nuancerede moralske vurderinger.

Skønt dybt personlig er kristen erfaring også fælles; vor teologiske opgave er præget af kirkens erfaring og af hele menneskehedens fælles erfaringer. I vore forsøg på at forstå det bibelske budskab erkender vi, at Guds gave af befriende kærlighed omfatter hele skabelsen

Vi fortolker erfaring i lyset af skriftmæssige normer, ligesom vor erfaring præger vor læsning af det bibelske budskab. I denne henseende forbliver Skriften central i vore anstrengelser for at være trofaste kristne vidner.

Fornuft

Skønt vi erkender, at Guds åbenbaring og vor erfaring af Guds nåde altid overgår menneskelig sprog og fornufts horisont, tror vi dog, at ethvert systematisk teologisk arbejde kræver omhyggelig brug af fornuft.

Med fornuft læser vi og fortolker Skriften. Med fornuft afgør vi, om vort kristne vidnesbyrd er klart. Med fornuft stiller vi trosspørgsmål og søger at forstå Guds handling og vilje. Med fornuft ordner vi forudsætningerne for vore vidnesbyrd og gør dem sammenhengende i vort indre. Med fornuft prøver vi overensstemmelsen af vort eget og det bibelske vidnesbyrd og tradition, som formidler dette vidnesbyrd til os. Med fornuft relaterer vi vort vidnesbyrd til hele registeret af menneskelig viden, erfaring og tjeneste.

Da al sandhed er fra Gud, er anstrengelserne for at erkende forbindelserne mellem åbenbaring og fornuft, tro og viden, nåde og natur nyttige bestræbelser for at udvikle troværdige dogmer, der kan bringes videre.

Vi søger intet mindre end et totalt syn på virkeligheden, som på afgørende måde er præget af det kristne evangeliums løfter og bud, skønt vi godt ved, at et sådant forsøg altid vil blive narret af de begrænsninger og forvirringer, der er så karakteristiske for menneskelig viden.

DEL 2: Bibelsyn

De sju følgende eksemplene – som er hentet fra «A Lamp to my Feet and a Light to my Path. The Nature of Authority and the Place of the Bible in The Methodist Church» (se tips til litteratur på siste side) - representerer forskjellige perspektiver på Bibelens autoritet som alle finnes i kirken. De er ikke presise definisjoner, og noen av oss kan føle at vår egen posisjon er en blanding av to eller flere av disse eksemplene.

#1 Bibelen er Guds ord og er derfor ufeilbarlig. Den har fullstendig autoritet i alle spørsmål om teologi og atferd. Det er inspirert av Gud og dens menneskelige forfattere var kanaler for det guddommelige Ordet. En kristens oppgave er å forstå nøyaktig hva Bibelen lærer, og deretter tro og adlyde den. Fornuft, erfaring og tradisjon bør bedømmes i lys av Bibelen, ikke omvendt. Dette synspunktet understreker at Bibelen har sitt opphav i Gud og derfor ikke kan inneholde feil. Å gi unødig status til noen annen autoritetskilde er å opphøye feilbarlig menneskelig innsikt over det ufeilbarlige Guds Ord.

#2 Bibelens lære om Gud, frelse og kristen livsstil er helt pålitelig. Den kan imidlertid ikke forventes å gi helt nøyaktig vitenskapelig eller historisk informasjon, siden dette ikke er dens formål. Likevel er den den øverste normen for tro og atferd, som alle andre kilder til kunnskap om Gud må være underordnet. Dette synet understreker også Skriftens guddommelige opprinnelse, dens øverste autoritet for kristen tro og praksis og dens prioritet framfor andre kilder.

#3 Bibelen er det essensielle grunnlaget som kristen tro og liv bygger på. Den ble imidlertid til i særskilte historiske og kulturelle sammenhenger, som den må leses i lys av. Måten å anvende Bibelen på i dagens veldig ulike kontekst, er derfor ikke alltid en enkel oppgave. Fornuft er en viktig Gudgitt gave som må brukes i denne tolkningsprosessen. Dette synet understreker at Guds

ord inneholder en samling bøker skrevet i tider og på steder som er veldig forskjellige fra vår egen, noe som gjør at den ikke uten videre kan leses som et budskap for vår egen situasjon.

#4 Bibelens lære, selv om den er grunnleggende og autoritativ for kristne, må tolkes av kirken. I praksis er det tolkningen og veiledningen som tilbys av kirkeledere og forkynnere som gir autoritativ undervisning. Kirkens tradisjon er derfor av høy betydning som praktisk autoritetskilde. Dette synet er opptatt av å understreke at Guds folk, kirken, eksisterte før Bibelen, og at Bibelen derfor ikke eksisterer uavhengig av kirken. Tolkning av Bibelen er i hovedsak et spørsmål for kirkesamfunnet, og særlig dens utnevnte ledere, snarere enn for privatpersoner.

#5 Bibelen er en av de viktigste måtene Gud snakker til troende mennesker på. Det er imidlertid slik at Guds Ånd er fri og uforutsigbar, og det er det Ånden gjør i dag som er av størst betydning. Bibelen er med på å tolke opplevelsene og erfaringene vi gjør, men det legges stor vekt på åndelig erfaring i seg selv. Etter dette synet, kan det å gi Bibelen en høy status hindre oss i å høre hva Gud sier til oss i dag. Vi bør ledes hovedsakelig av overbevisningen som følger av vår egen kristne erfaring som individer og som kirke, selv om denne til tider kan stå i motsetning til Bibelen.

#6 Bibelen vitner om Guds åpenbaring av seg selv gjennom historien og til sist gjennom Jesus Kristus. Bibelen er imidlertid ikke i seg selv åpenbaringen, men vitner om den. Kristne må derfor tilstrebe å forstå hvor og i hvilken grad de oppfatter det sanne evangeliet blant Bibelens mange stemmer. Fornuften, tradisjonen og opplevelsen er like viktig som de bibelske vitnene. Dette synet understreker at Bibelen formidler Guds ord, men ikke er identisk med Guds ord. Vi kan oppdage hvilke deler av Bibelen som er Guds ord for oss bare hvis vi bruker ressursene som fornuft, kirke tradisjon og erfaring representerer.

#7 Bibelen består av en mangfoldig og ofte motstridende samling av dokumenter som representerer opplevelsene til forskjellige mennesker til forskjellige tider og på ulike steder. En kristens oppgave er å følge Kristi eksempel. I den grad Bibelen vitner om hans karakter og undervisning, er den en nyttig ressurs. I vår tid er det rett og slett ikke mulig å adlyde alle Bibelens læresetninger siden disse stammer fra menneskelige forfattere og ofte representerer ideologien til bestemte grupper eller klasser i en gammel og fremmed kultur. Fornuft og erfaring gir mye viktigere verktøy for tro og praksis. Dette synet understreker også at Bibelen ble skrevet av mennesker som forholdt seg til bestemte tider og situasjoner.

DEL 3: Innlegg fra Årskonferansen 2019

Harald Hegstad

Denne teksten er også publisert i Andrea Østerlund Nielsen (red.): Enhed og samarbejde på tværs af moralsk-etiske forskelle og uenigheder. Ny Mission nr. 36. Fredriksberg: Dansk Missionsråd 2019.

Ulike svar på spørsmålet om samliv og ekteskap mellom mennesker av samme kjønn er et spørsmål som i dag splitter kirker og kristne over hele verden. Uenighet har ført til at samarbeidsrelasjoner mellom kirker har blitt brutt, og det har ført til splittelser internt i kirkesamfunnene. I den anglikanske kirkefamilien har forholdet mellom kirker i sør og kirker i nord og vest blitt anspent. I USA har Evangelical Lutheran Church of America og andre tradisjonelle kirkesamfunn mistet både medlemmer og menigheter. Mange kirker preges av interne stridigheter der disse spørsmålene står sentralt.

Denne situasjonen reiser mange utfordringer, både av praktisk og teologisk karakter. Hvordan skal man leve med uenighet – når avgjørelser skal tas, og ikke minst når avgjørelser er tatt? Teologisk reiser spørsmålet seg om hva slags status uenigheten skal ha. Er den mulig å leve med, eller krever den brudd i fellesskap og samarbeid?

Ulike kirker har løst spørsmålene ulikt. Det har blant annet sammenheng med at den kulturelle og samfunnsmessige konteksten er ulik. Mens homofilt samliv i stor grad har blitt akseptert i Vest-Europa og USA, er motstand og skepsis mer dominerende andre steder. I noen land er ekteskap

for likekjønnede par blitt innført, i andre ikke. Slike forskjeller har naturligvis også betydning for kirkene.

Jeg vil i denne artikkelen gå nærmere inn på utviklingen i Norge og i Den norske kirke. I denne sammenheng vil jeg særlig fokusere på hvordan man har forsøkt teologisk å argumentere for at det er mulig å romme uenighet i dette spørsmålet innenfor det kirkelige fellesskap. Herunder vil jeg vise hvordan artikkel 7 i *Confessio Augustana* (CA) har vært brukt i argumentasjonen.

Utviklingen i Den norske kirke

Den norske kirke har vært preget av en vond og opprivende strid om disse spørsmålene i mange år. Helt siden 1970-tallet har man diskutert spørsmålet om homofilt samliv. I 2006 delte Den norske kirkes lærenemnd (et organ der blant annet samtlige biskoper var medlem) seg nøyaktig i to i sin vurdering av spørsmålet.

I debatten som førte fram til lærenemndas uttalelse dreide spørsmålet seg om den etiske vurdering av homofilt samliv, og om personer som levde i slikt samliv kunne være prester i kirken. Fra 2008 fikk imidlertid spørsmålet en ny dimensjon, da Stortinget endret den norske ekteskapsloven til også å inkludere ekteskap mellom mennesker av samme kjønn. På den måten ble selve ekteskapsforståelsen et tema i debatten, og et spørsmål som hadde vært vanskelig, ble med det enda vanskeligere. Endringen i ekteskapsloven innebar imidlertid ikke at likekjønnede par automatisk fikk adgang til kirkelig vigsel. Dette var et spørsmål som ble overlatt til kirkens egne organer å avgjøre.

Utfordringen som lå i den nye ekteskapsloven ble fra Den norske kirkes side i første omgang besvart med å sette ned et utvalg for å utrede kirkens forståelse av ekteskap og samliv. Etter flere forsinkelser leverte utvalget sin innstilling i begynnelsen av 2013. Utvalget var delt i sine konklusjoner, der et flertall mente at kirken kan medvirke ved inngåelse av likekjønnet ekteskap, mens et mindretall mente at den ikke kan det.¹

Høsten 2013 ble saken behandlet i Bispemøtet, som avga en læremessig uttalelse. Ikke uventet var også Bispemøtet delt i spørsmålet, etter liknende linjer som i samlivsutvalget.² Mens et flertall på åtte argumenterte for at Den norske kirke burde åpne opp for at likekjønnede par kan vies i kirken, argumenterte et mindretall på fire for at likekjønnet samliv ikke kan forstås som ekteskap i teologisk forstand. Mens biskopene var delt i hovedspørsmålet, var de likevel enstemmig i vurderingen av hvilke konsekvenser uenigheten har for enheten i kirken. I en del av uttalelsen som alle biskopene stod bak, konkluderte de med at uenigheten mellom biskopene i dette spørsmålet ikke er av en slik karakter at den røkkes ved deres felles forståelse av evangeliet. At det nettopp er forståelsen av evangeliet som må være kriteriet for om enheten er brutt, finner biskopene i det sentrale lutherske bekjennelsesskrift *Confessio Augustana*, artikkel 7:

Til kirkens sanne enhet er det tilstrekkelig å være enig om evangeliets lære og sakramentenes forvaltning. Men det er ikke nødvendig at man overalt har de samme menneskelige overleveringer eller kirkelige former eller seremonier, anordnet av mennesker. (CA 7)

Biskopene kunne derfor konkludere: «Et samlet bispemøte vil derfor konkludere med at uenigheten ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes.»

Da saken ble behandlet på Kirkemøtet i 2014, sprikte meningene i ulike retninger, og det eneste man maktet å samle seg om, var en tilslutning til biskopenes konklusjon om at uenigheten ikke er kirkesplittende.³ Etter at kirkevalget i 2015 hadde gitt et entydig flertall for kirkelig vigsel av likekjønnede, vedtok Kirkemøtet i 2016 å be om at en liturgi som kunne brukes til slik vigsel, skulle utarbeides, en liturgi som senere ble vedtatt på Kirkemøtet i 2017. Vedtakene både i 2016 og 2017 legger opp til at det i fortsettelsen skal være to likestilte syn og to likestilte praksiser i kirken. Det skal være fullt legitimt både å hevde at ekteskapet bare er for mann og kvinne og å hevde at ekteskapet også kan være for likekjønnede. Tilsvarende skal den enkelte kirkelige medarbeider selv kunne velge om man vil medvirke ved vigsel av likekjønnede. I begge vedtakene henvises det samtidig til tidligere vedtak om at uenigheten teologisk bedømt ikke er kirkesplittende.⁴

Bak vedtakene på Kirkemøtet i 2016 og 2017 om en slik løsning med to likestilte syn og to likestilte praksiser stod både et flertall som ønsket vigsel for likekjønnede, og et mindretall som prinsipielt var imot slik vigsel, men som likevel støttet en løsning med to likestilte syn. Samtlige biskoper støttet vedtaket. Samtidig var det et mindretall på Kirkemøtet som ikke ville stemme for en slik

løsning. Både før og etter at vedtakene ble truffet, pågikk det en intens debatt, bl.a. i de kristelige dagsavisene *Vårt Land* og *Dagen*, både om selve spørsmålet om likekjønnet vigsel og om hvordan kirken skulle komme til rette med uenigheten. Her ble Bispemøtets og Kirkemøtets konklusjoner om at to syn kunne leve sammen uten at det truet kirkens enhet, både angrepet og forsvart.

Før jeg går videre i å redegjøre for denne debatten, er det nødvendig å si noe om min egen posisjon og rolle i denne sammenheng. Som medlem i Kirkemøtet hørte jeg med til dem som sammen med mindretallet i Bispemøtet på teologisk grunnlag avviste kirkelig vigsel av likekjønnede par, men som likevel stemte for løsningen med to syn og to praksiser. Jeg har også offentlig sluttet meg til Bispemøtets vurdering av uenighetens konsekvenser for kirkens enhet.⁵ Denne artikkelen er derfor ingen uavhengig analyse, men et forsøk på å gjøre nærmere rede for den posisjon som de norske biskopene representerte, og å argumentere for hvordan den kan være egnet til å bevare kirkelig enhet i møte med uenighet om et viktig etisk spørsmål.

Forståelsen av hva som er kirkesplittende i lys av CA 7

Et første forhold som er verdt å avklare, er hva påstanden om at uenigheten ikke er kirkesplittende, egentlig innebærer. Ikke sjelden har det blitt hevdet at den faktiske utvikling taler imot en slik påstand. Når kirker og menigheter faktisk splittes, hvordan kan man da si at spørsmålet ikke er kirkesplittende? Til det er det viktig å understreke at det i denne sammenheng ikke handler om en påstand om empiriske forhold (hvorvidt noe faktisk virker splittende), men om en prinsipiell, teologisk påstand. Påstanden om at uenigheten ikke er kirkesplittende, handler altså om at en slik splittelse ikke er nødvendig ut fra en teologisk vurdering.

Når det gjelder spørsmålet om hva som er kirkesplittende i en slik kvalifisert forstand, bygger biskopene som nevnt på den forståelse som finnes i CA 7. Her skjelnes det nettopp mellom den enighet som er tilstrekkelig for kirkens enhet, og den enighet som ikke er nødvendig for en slik enhet. Mens det å være «enig om evangeliets lære og sakramentenes forvaltning» er nødvendig for enheten, er enighet om «menneskelige overleveringer eller kirkelige former eller seremonier, anordnet av mennesker» det ikke. Men hvordan kan disse formuleringene anvendes på spørsmålet om ekteskap og likekjønnet samliv?

En innvending mot bruken av CA 7 i denne sammenheng, er at en slik bruk er uhistorisk. Spørsmålet om likekjønnet samliv sto på ingen måte på dagorden på 1500-tallet. Det blir også galt å gjøre spørsmålet om ekteskap til et spørsmål om «menneskelige overleveringer eller kirkelige former eller seremonier». Svaret på en slik innvending er at det nettopp ikke dreier seg om en rent historisk tolkning, men om en teologisk fortolkning inn i en ny situasjon. Skal man tillegge historiske tekster en normativ funksjon, er en slik aktualiserende fortolkning nødvendig. Lar man tekstenes opprinnelige kontekst være deres eneste fortolkningshorisont, blir både bibeltekster og bekjennelsestekster vanskelig å anvende som autoritative kilder til kirkens liv og forkynnelse i dag. Anvendt på CA 7 betyr det at selv om striden ikke gjelder det samme spørsmålet i dag som den gang, så kan likevel skjelningen mellom noe nødvendig og noe ikke-nødvendig være en nøkkel til forståelse av kirkens enhet også i dag. At det er evangeliet om Jesus Kristus som er midtpunktet i kirkens liv og det som konstituerer kirkens liv, er også en innsikt som kan gjøres gjeldende uavhengig av hva det aktuelle stridsspørsmål gjelder.

Et spørsmål i tolkningen av CA 7 har gjerne vært hva man legger i det å være «enig om evangeliets lære». Tradisjonelt har man her sett et spenn i tolkninger mellom en mer maksimalistisk tolkning der «evangeliets lære» inkluderer hele den kirkelige lære, og en mer minimalistisk tolkning, der «evangeliet» handler om kjernen i kirkens lære, ikke alle sider ved den. Et særlig spørsmål er om «evangeliets lære» er begrenset til dogmatiske spørsmål eller om det også inkluderer etiske spørsmål.

Til det siste er å si at man neppe bør la skillet mellom det som er kirkesplittende og det som ikke er det, gå mellom det dogmatiske og det etiske, eller her å forstå «evangeliet» som en motsats til «loven». Ifølge en luthersk forståelse hører lov og evangelium sammen, selv om det er viktig å skjelne mellom dem. Også i luthersk sammenheng har man kunnet oppfatte etiske spørsmål som kirkesplittende. Et velkjent eksempel på det er da Det lutherske verdensforbund i 1984 suspenderte medlemskapet til sør-afrikanske kirker som støttet og praktiserte apartheid.

At etiske spørsmål kan være kirkesplittende, betyr ikke at alle slike spørsmål må være det. Riktignok har noen i debatten hevdet at kirken ikke kan leve med ulike syn på hva som er synd, ettersom evangeliet nettopp handler om frelse fra synd. Hvis man ikke er enig om hva man frelses fra, hvordan kan man da være enig om hva frelse er? Er det mulig å snakke om enighet om evangeliet der én prest velsigner likekjønnet samliv, men en annen inviterer til skriftemål for det

samme? Enda så overbevisende et slikt resonnement kan lyde, er det likevel et faktum at kirken til alle tider har levd med ulike oppfatninger i etiske spørsmål. I den første kristne menighet gikk debatten om det var synd å spise kjøtt som var ofret til avgudene. I vår tid er kristne uenige om forståelsen av det femte bud når det gjelder spørsmålet om det er rett å gjøre militærtjeneste. I forståelsen av det sjettede bud har det skjedd en klar forskyvning i synet på skilsmisse og gjengifte. Det hører til sjeldenhetene at uenighet i slike spørsmål har ført til kirkesplittelse. Dersom man mener at spørsmålet om ekteskap og homofilt samliv er i en helt annen kategori, må det gis gode grunner for det. For min del kan jeg ikke se at slike grunner foreligger. I noen spørsmål må en finne seg i at kristne mennesker kommer til ulike konklusjoner om hva som er rett og hva som er galt. Det betyr ikke at det ikke må være grenser for hva slags uenighet som kan rommes innenfor en kirkelig enhet, slik eksempelet med apartheid indikerer.

Erfaringer fra økumenikken kan være til hjelp

Bruken av CA 7 som nøkkel til hvordan man skal forstå uenighet i kirken i vår tid, går altså ut over en rent historisk tolkning, men handler om å bruke artikkelen som en nøkkel til forståelsen av kirkelig enhet i nye situasjoner. Innsikter fra striden om «menneskelige overleveringer eller kirkelige former eller seremonier» kan også gjøres gjeldende i møte med andre former for kirkelig mangfold og uenighet. Dette gjelder ikke bare spørsmålet om ekteskap og homofili. For lutherske kirker har CA 7 ikke minst vært et viktig utgangspunkt for økumeniske samtaler med andre kirker – med sikte på å overvinne tidligere tiders kirkesplittelser. I slike samtaler har man søkt å finne ut om man kan gjenkjenne det samme evangelium hos hverandre. Med et slikt utgangspunkt har man kunnet finne enighet i det vesentlige, samtidig som man har konstatert at det kan finnes læremessige forskjeller som man ennå ikke har overvunnet, men som ikke er til hinder for kirkelig fellesskap. På denne måten har man oppnådd stor grad av enighet mellom lutherske kirker og blant annet Den katolske kirke (Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren), reformerte kirker (Leuenbergkonkordien), anglikanske kirker (Porvoo-avtalen) og Metodistkirken (i Norge gjennom dokumentet «Nådens fellesskap»). Tross fortsatte teologiske forskjeller står man sammen om det grunnleggende i troen, og finner derfor ikke lenger grunnlag for å fordømme hverandre eller karakterisere hverandre som vranglærere. En slik modell har gjerne blitt karakterisert som «differensiert konsensus».⁶

Mens tanken om differensiert konsensus forutsetter at man kan gradere viktigheten av ulike teologiske spørsmål, tenker CA 7 mer i et enten-eller-perspektiv. *Enten* er noe et uttrykk for evangeliets sannhet, *eller* det handler bare om «menneskelige seremonier». Å plassere spørsmålet om ekteskap og homofili inn i et slikt enten-eller-mønster er ikke lett: Enten får spørsmålet større vekt enn det fortjener ved å gjøres til uttrykk for selve kjernen i det kristne budskapet, eller det gjøres til en teologisk uviktig sak. Begge deler er åpenbart galt: Spørsmålet er ikke det sentrale spørsmål i troen, men er heller ikke uviktig. I likhet med CA 7 forutsetter differensiert konsensusmodellen at det er en forskjell på sentrum og periferi, men at det ikke er slik at noe enten er sentralt eller perifert, men at det kan være grader av hvor sentralt et spørsmål er. Anvendt på spørsmålet om ekteskap og homofili betyr det at man både kan anse det for å være et viktig læremessig spørsmål, samtidig som man ikke anser uenigheten for å være kirkesplittende i kvalifisert forstand.

Det er i det hele tatt svært relevant å anvende perspektiver og erfaringer fra økumeniske prosesser mellom kirker på de indre prosessene i den enkelte kirke. Mens tidligere tiders konfesjonelle polemikk i vår tid i stor grad er avløst av en lyttende og dialogisk tilnærming, framstår den indrekirkelige debatt ofte polemisk og uforsonlig, der man er mer opptatt av å sette meningsmotstandere i bås enn å lytte til hva de har å si og ta det i beste mening. En mer økumenisk holdning også i indrekirkelige sammenhenger ville ikke bare bety å være dialogisk og lyttende, men også å søke å beskrive hva man tross alt er enige om. Selv om man kommer til ulik konklusjon når det gjelder kirkelig vigsel av likekjønnede, er det trolig mange sider ved seksual- og samlivsetikk man kan være enige om. I polemikkens hete får gjerne det man tross alt er enig om, mindre oppmerksomhet enn det fortjener.⁷

Enig om evangeliets lære

Ifølge CA 7 er det å være «enig om evangeliets lære» den endelige testen på om den sanne enhet er til stede. Økumeniske prosesser har lært at veien til å finne ut om denne betingelsen er til stede er å samtale med den andre part om deres forståelse av evangeliet. I debatten om likekjønnet ekteskap trekkes det av og til konsekvenser av andres standpunkter som disse ikke selv har trukket. «Dersom du mener slik eller slik om homofilt samliv, må du nødvendigvis mene slik eller slik om Bibelens troverdighet, om forsoningen eller andre spørsmål...» Slike «dominoteorier» er problematiske fordi de ikke lar andre selv definere sine standpunkter. Hvordan andre forstår

evangeliet, må avgjøres ikke gjennom selv å trekke konsekvenser av hva de mener om andre spørsmål, men gjennom å lytte til hvordan de selv gir uttrykk for sin evangelieforståelse.

Det er også slik de norske biskopenes konklusjon om at uenigheten ikke er av en slik karakter at den rokker ved deres felles forståelse av evangeliet, må forstås. De sier dermed ikke at det ikke finnes standpunkter i saken som rokker ved evangelieforståelsen. En argumentasjon mot likekjønnede ekteskap som underkjente homofiles menneskeverd, eller en argumentasjon for likekjønnede ekteskap som baserer seg på en gnostisk forståelse av menneskets kroppslighet, vil f.eks. skape problemer for en felles forståelse av evangeliet. Det biskopene har gjort, er å gå inn på hverandres konkrete argumenter i den aktuelle saken og samtidig lytte til hverandre i deres forståelse av evangeliet. På dette grunnlag har de funnet at forutsetningene for enhet dem imellom og i kirken fortsatt er til stede.

Uenigheten om homofili og likekjønnede ekteskap har satt fellesskapet på en hard prøve, både i Den norske kirke og i mange andre kirker verden over. Tross intense samtaler og diskusjoner synes dette å være spørsmål kristne mennesker ikke greier å enes om akkurat nå. Enten vi vil eller ikke, er vi nødt til å finne måter å leve videre sammen på – i den enkelte menighet, i kirkesamfunn og i den verdensvide kirke. I denne sammenheng framstår den løsning som Den norske kirke har valgt, og den begrunnelse som de norske biskopene har gitt for den, som en mulig vei.

Noter

1. *Sammen: Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*. Utredning fra et utvalg oppnevnt av Bispemøtet i Den norske kirke. Oslo 2013. Både utredningen og de vedtakene som det vises til i det følgende, finnes på www.kirken.no.
2. «Ekteskapet i et evangelisk-luthersk perspektiv: Uttalelse fra Bispemøtet i Den norske kirke». Bispemøtesak BM 16/13.
3. Kirkemøtesak KM 14/14.
4. KM 17/16 og 06/17.
5. Jeg har tidligere redegjort for mitt syn bl.a. i en samtale med Harald Hauge i Luthersk Kirketidende. Harald Hauge og Harald Hegstad: «En samtale om ekteskapet» del 1–4, *Luthersk Kirketidende* 151:2016, nr. 10, 11, 12, 13 og 14.
6. Jf. min artikkel «Fra konfesjonalisme til differensiert konsensus: refleksjoner om luthersk teologi i en økumenisk kontekst». I: *Kirkens bekjennelse i historisk og aktuelt perspektiv: festskrift til Kjell Olav Sannes*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2010, s. 199–209.
7. Olav Fykse Tveit foreslo for noen år siden at differensiert konsensus kunne være en mulig modell i den kirkelige debatten om homofili. Se hans artikkel «Er konsensus mogleg i homofilisaka?» i *Ung Teologi* 40:2007, h. 4, s. 5–23.

Vedlegg: Kirkemøtets vedtak fra 2016 (KM 17/16)

1. Kirkemøtet erkjenner at spørsmålet om homofilt samliv og vigsel av likekjønnede par er en sak som Den norske kirke etter lange samtaler og flere utredninger ikke har lyktes å enes om.
2. Kirkemøtet viser til tidligere vedtak som understreker at uenighet i dette spørsmålet teologisk bedømt ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes. Begge syn på likekjønnet ekteskap kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse.
3. Et flertall i Kirkemøtet mener at det i tillegg til dagens liturgier for ekteskap og forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom kvinne og mann, må utarbeides tilsvarende liturgier som inkluderer likekjønnede par og som kan brukes overfor alle par.
4. Et mindretall i Kirkemøtet ønsker ikke kirkelig vigsel av likekjønnede par fordi det strider mot deres forståelse av ekteskapet. De av mindretallet som støtter dette vedtaket, tar likevel til etterretning Kirkemøtets sammensetning, og at slike liturgier derfor vil bli utarbeidet og implementert.
5. Kirkemøtet forutsetter at disse liturgiene innføres som ordinære liturgiske ordninger. De gjøres gjeldende i hele Den norske kirke slik at alle medlemmene kan inngå ekteskap i sin lokale kirke.
6. Kirkemøtet fastslår at prester har frihet til å velge om de vil foreta vigsel av likekjønnede par eller forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom likekjønnede. Andre kirkelig ansatte bør også ha en tilsvarende mulighet til ikke å medvirke ved den kirkelige handlingen.

Vedtatt med 88 av 115 stemmer.

Per Bradley

Innledning

Hver morgen brukte min mormor og morfar å sitte ved frokostbordet hvor de leste fra Bibelen sammen, ba og sang en salme. Hvorfor gjorde de det? Jeg spurte aldri, men de må jo ha hatt en tro og overbevisning om at ordene de leste var noe mer enn bare ord.

Denne overbevisning ligger også til grunn når vi leser Bibelen. I vår liturgi ber vi før skriftlesningen: «Gud, åpne våre hjerter og sinn slik at vi med glede kan høre hva du vil si oss i dag når ditt Ord blir lest og forkynt.»

I katekismen «Vår tro» så spørres det «hvor finner vi Guds ord» – og svaret som blir gitt er «Vi finner Guds Ord i Den hellige skrift». Og en av de nyere norske Bibeloversettelsene går under navnet Bibelen Guds Ord.

Men kanskje hadde det vært mer korrekt å snakke om Guds bok. For løsevet så er det jo ord der som ikke er fra Gud, men som likevel står der – i Jobs bok finner man for eksempel flere taler fra folk som tydeligvis ikke taler rett om Gud og Gud sier da også om de «dere talte ikke rett om meg, slik min tjener Job gjorde» (Job 42:8). Men allikevel er det en del av helheten.

Så hvordan skal vi forholde oss til Bibelen som vår kirkeordning sier inneholder alt, som er nødvendig for frelse (BoD §62.V).

Jesu forhold til GT

Jesus siterer Det gamle testamentet ca 300 ganger, 31 av Det gamle testamentets 39 bøker er sitert i det nye testamentet, og når Jesus vandrer med Emmaus-vandrerne så legger han ut skriftene for dem (jmf Luk 24:27).

Når Jesus snakker om de største budene «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand» og «Du skal elske din neste som deg selv» - Matt 22:37, 39) – oppsummerer han loven og aktualiserer den på ny for dem i en ny kontekst og tid, uten at dens gyldighet settes til side.

Tro ikke at jeg er kommet for å oppheve loven eller profetene! Jeg er ikke kommet for å oppheve, men for å oppfylle. Sannelig, jeg sier dere: Før himmel og jord forgår, skal ikke den minste bokstav eller en eneste prikk i loven forgå – før alt er skjedd (Matteus 5:17–18).

Og når Jesus snakker om ekteskapet så peker Han tilbake på skapelsen og Guds gode vilje for mennesket (Matt 19:4ff).

Troverdigheten til NT/NT som en del av skriften

Paulus skriver i 2 Tim 3:16–17 «Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd». 'Hver bok i skriften' viser her til Det gamle testamentet – men det må også forstås å omfatte Det nye testamente. Selv om det var noe mer debatt om hvilke bøker som skulle utgjøre kanon så var det ikke et «tilfeldig utvalg».

- Det var skrifter som var skrevet av en apostel eller en apostels medarbeider.
- Måtte samsvare med muntlig tradisjonen fra apostlene
- Måtte ha bli brukt i menigheter, spesielt i de som var grunnlagt av apostler

De aller fleste skriftene (ca 90%) i Det nye testamentet ble brukt overalt i kirken, og det var en martyrkirke og ikke en maktkirke som ga oss Det nye testamente ut fra hva som var i bruk i menighetene – og som av menighetene ble sett på som autoritative.

Hele Bibelen – både Det nye- og Det gamle testamentet må derfor ses på som Guds Ord, gjort levende av Den Hellige Ånd. Derfor er det ikke Lukas, eller Paulus eller Moses som prøver å komme meg i tale, men det er Gud.

Jeg kan gjerne si at jeg ikke forstår det som står skrevet, men jeg kan ikke avvise det som Guds Ord.

Å lese med rett innstilling

Det er også den innstillingen jeg ønsker å ha når jeg leser Bibelen. (Gud, hvorfor er akkurat dette med som en del av Ditt Ord?)

Jeg tror at Hver bok i Skriften er innblåst av Gud – og at Ordet blir levendegjort ved Den Hellige Ånd. Jeg tror at det er Gud som taler – og jeg ønsker å høre og forstå hva Gud ønsker å si.

Jeg tror på en rettferdig, Hellig Gud full av nåde og kjærlighet, som har omsorg for alle mennesker og som ønsker å åpenbare Sin gode vilje for mennesker gjennom Sitt Ord.

Selv-autoriserende

Det er ikke bare Ord som jeg leser. Når jeg tar imot ordene som Guds Ord, blir det liv slik at jeg også kan få erfare at det er sant.

Å søke å forstå Bibelen

Det betyr også at jeg ønsker å søke en stadig dypere forståelse av Skriften. Sammen med andre kristne så bruker jeg fornuft, tradisjon og erfaring. Ved å lese og høre Guds Ord i fellesskap så får jeg er rikere forståelse.

Jeg prøver å forstå hva Ordet betydde for de som hørte det i sin samtid. Det betyr å forstå kultur, tradisjon, sjanger og ikke minst hvem det var skrevet til. Når jeg forstå hva det betydde for de første tilhørerne og leserne så kan jeg også bedre forstå hva det betyr for meg og for oss i vår tid.

Jeg prøver å la Skrift tolke Skrift og lese Bibelen som en helhet – som Guds bok!

Progressiv åpenbaring

Jeg tror på en progressiv åpenbaring. At bildene av Gud utdypes i det Nye testamentet, men at det gamle og det nye testamentets gudsbilder likevel er i full overensstemmelse med hverandre. Derfor leser jeg også Bibelen i lys av Jesu død og oppstandelse, slik også apostlene og de første kristne gjorde det.

Oppsummering

Jeg ønsker å holde hele Bibelen som Guds sanne Ord. Gitt til oss som en åpenbaring av hvem Han er og Hans gode vilje for oss. Det er den innstilling jeg vil ha når jeg selv leser Bibelen. Det er ikke bare ord – men Guds levende ord til meg og til alle mennesker.

«Gud, åpne mitt hjerte og sinn slik at vi med glede kan høre hva du vil si oss i dag når ditt Ord blir lest og forkynt.»

Ivar Granum

Min første sterke opplevelse av Bibelen var når jeg som tiåring bøyde kne for Jesus på bakerste benk på en søndagsskoleleir. Jeg hadde fått låne mormors bibel. Når jeg leste i hennes bibel om kvelden, blei ordene levende for meg på en ny måte. Ved formiddagssamlingen neste dag måtte jeg dele det jeg hadde lest og forstått, til stor forbauselse for mine to predikantonkler.

Da jeg fikk et nytt og avgjørende møte med Jesus som trettenåring, ble nytestamentet så viktig for meg at det lå i lomma mi på skolen, og jeg delte med andre som hadde spørsmål.

Min grunnleggende kallsopplevelse til tjeneste fikk jeg på en liten hybel i Finnmark i 1959. Fortvilelsen ble avløst av varme og visshet gjennom profeten Ezekiel: «Du skal tale mine ord til dem!» Ordene ble levende og skapte noe i meg!

Å skille mellom bibelsyn og bibelbruk er bare teoretisk mulig for meg. De to forhold til Bibelen er uløselig knyttet sammen.

Jeg har allerede nevnt noen erfaringer fra barne- og ungdomstiden. Gjennom 57 års liv som forkynner har det vært mange slike erfaringer, grunnleggende, inspirert av Den Hellige Ånd. Uten dem hadde jeg vært ute av tjenesten for lenge siden.

«For Guds ord er levende og virkekraftig og skarpere enn noe tveegget sverd. Det trenger igjennom til det kløver sjel og ånd, marg og bein, og dømmer hjertets tanker og planer» (Heb 4:12).

Erfaringen av at Ordet taler direkte til meg i min livssituasjon og i min tjeneste, gir meg frimodighet til å forkynne og undervise andre.

Bibelen gir meg også kunnskap og utfordrer trangen til å utforske.

Det gamle testamentets bøker byr på historiefortelling så vel som mer mytologisk stoff, visdomslitteratur, poesi og profetier og hvordan hebreerstammer utviklet seg til å bli et folk – Israel.

GT er Guds ord for meg fordi det viser Guds skaperplan, utvelgelse av et folk – Israel, etisk veiledning og hvordan Gud åpenbarer seg for mennesker.

GT skildrer historiske hendelser og er ærlig på menneskers synd og skrøpeligheit. Ikke enhver beskrivelse i GT vil være uttrykk for Guds vilje, men skildrer faktiske forhold; maktbruk, avsporet seksualitet og avgudsdyrkelse i kontrast til Guds etiske krav i dekalogen – de ti bud. Profetene konfronterer hele tiden folket og deres ledere på dette.

Persongalleriet i GT er levende og ærlig. Jeg blir aldri ferdig med å studere det. Og så er det Messiaslengselen i tekstene som peker tydelig fram mot Jesu komme.

Da jeg som nittenåring begynte å studere teologi ble jeg selvsagt kjent med den historisk-kritiske metoden og dens ulike verktøy. Jeg oppdaget at for noen ble metodene en religion i seg selv. For meg ble bruk av disse verktøy til hjelp, men ikke overordnet selve bibeltekstene.

Det nye testamentet består av fortellinger, almene og personlige brever og åpenbaringsstoff. Jesus er ORDET som ordene dreier seg om. Jeg har tillit til hvordan kirken tidlig avgrenset de kanoniske skriftene, men jeg tror ikke at KIRKEN skapte skriftene og er heller ikke de eneste som har rett til å tolke dem.

At hver enkelt kristen har rett og plikt til å lese og tolke Bibelen er et av reformasjonens hovedprinsipp.

Jeg tror at Den Hellige Ånd har inspirert hele NT og arbeider med oss som lesere, skaper tro og veileder livet vårt. Jeg tror ikke at hvert ord og argumentasjonsrekke er diktert av Den Hellige Ånd, men inspirert.

Formuleringene i NT gjenspeiler også ulike kulturer og personligheter. Det er noe av det unike ved Bibelen. Den er ikke presset inn i en ferdiglaget form eller ideologi, men født i en mangfoldig prosess. De teologiske hovedlinjer i brevlitteraturen peker allikevel i en retning og har Jesu ord og gjerning som samlepunkt. For meg er Jesuordene svært sentrale og rangerer høyere enn brevlitteraturens tolkninger.

Så først og fremst vil jeg trenge inn i Jesu forkynnelse, undervisning og handlinger. De er normative for kirken i dag og til alle tider.

Bibelen gir meg lyst til å gi budskapet videre så det blir forstått og trodd.

Ved å «male Jesus Kristus» (Gal 3:2). Ved å la det enkle og grunnleggende forklare det som er mer komplisert i tekstene. Ved å utruste og oppmuntre menighetens ulike nådegaver for at vi alle skal bygges opp til en funksjonsdyktig Kristi kropp (Ef 4:11-13) som formidler evangeliet i ord og handling.

Methodistkirken og Bibelen

Allerede som barn lærte jeg vår kirkes Religionsartikkel nr. V: «Den hellige skrift inneholder alt som er nødvendig til frelse, så vi ikke bør fordre at noen skal anta som trosartikkel eller anse nødvendig til frelse slikt som ikke finnes i Bibelen eller kan bevises av den.»

Kirkeordningen understreker at Skriften er primærkilden. Deretter beskrives Tradisjonen, Erfaringen og Fornuften og det konkluderes slik: «I vår teologiske refleksjon vil Tradisjonen, Erfaringen og Fornuften være integrert i vår studie av Skriften, uten at de skyver vekk Skriften som primærkilde for tro og liv.»

For meg er dette viktig å understreke: Bibelen er grunnleggende. Alt må prøves på den.

Hilde Marie Øgreid Movafagh

Bibelens tilblivelse

Bibelen er blitt til gjennom en lang prosess og med mange aktører. Det gamle testamentet ble muntlig gjenfortalt i generasjoner før det ble skrevet ned og samlet. I Mosebøkene kan vi gjenkjenne fire ulike slike kretser som har gjenfortalt og samlet, før det ble vevd sammen. Stoffet har også svært ulik sjanger som gjør at vi må lese stoffet på forskjellige måter. Poesi, fortellinger, myter, ættelister og profetlitteratur er om hverandre. De som gjenfortalte og skrev gjorde det slik de hadde lært det, men mange ganger kan vi se et avtrykk av tiden hvor det ble skrevet ned i tillegg til tiden historien skal være fra. Slik blir Bibelen mangfoldig og mangefasettert. Først på synoden i Jamnia i år 70 etter Kristus ble det bestemt hvilke skrifter som skal høre til Det gamle testamentet.

Det nye testamentet er litt mindre komplisert, men også det mangfoldig. Vi har fire evangelister som skriver på forskjellig måte selv om det kommer fra de samme hendelsene. Matteus og Lukas har antakeligvis lent seg noe på Markus, som var den som skrev først. Dermed er rekkefølgen og en del av stoffet likt. Johannes ser ut til å ha tenkt at han må få med det de andre tre har utelatt, for hans evangelium skiller seg en del fra de andre tre. Så har vi brevlitteraturen hvor Paulus og andre skrev brev direkte inn i en situasjon ut fra det som var viktig da. Det tok lang tid å samle det nye testamentet, og det var mange bøker som kunne vært med. Et kriterium var at det skulle kunne spores tilbake til apostlene – til de tolv som vandret med Jesus eller til Paulus. Et annet var at skriftet skulle være i bruk i oldkirken, at det ble skrevet av og sendt mellom menighetene. Det skulle også være i tråd med den lære de andre skriftene hadde. Flere ganger siden har avgjørelsen blitt utfordret og noen har villet utelate noen av skriftene.

For meg er denne kompliserte tilblivelseshistorien et sterkt vitnesbyrd om Guds hånd i prosessen. Gud bruker oss mennesker, Gud har talt gjennom gjenfortellere og skribenter, men også latt dem sette sitt eget avtrykk. Dermed finner vi både skrivefeil og mer bevisste endringer i avskriften. Vi har heller ikke en original Bibel liggende noe sted, vi kan fortsatt finne enda mer opprinnelige skriftruller. Dette er altså Guds ord til oss.

Bibelen er et nådemiddel

I vår tradisjon er Bibelen et nådemiddel. Sammen med dåp, nattverd, bønn og menighetsfellesskapet er den et av de ordinære nådemidlene, et middel Gud møter oss i alltid. Både når vi kjenner Guds nærvær når vi leser Bibelen og når vi ikke gjør det. Bibelen er et sted hvor vi møter Gud. Det betyr at slik Gud var tilstede når alle de ulike delene av Bibelen ble formet, gjenfortalt og nedskrevet, slik er han også tilstede når vi leser, tolker og formidler.

Bibelen er en av fire kilder til teologi

I vår tradisjon har vi ikke et prinsipp om Skriften alene. Bibelen er viktigst av de fire kildene til teologi, men den står ikke alene. Tradisjonen, erfaringen og fornuften er de andre kildene. Vi bruker vår egen erfaring og vår fornuft når vi leser, og vi leser slik tradisjonen har lært oss å lese.

Noen punkter om den konkrete saken vi diskuterer

Nettopp mangfoldet i Bibelen gjør at vi må lese ting forskjellig. Og uansett ståsted i homofilisaken er vi enige om at noe i Bibelen er allmenngyldig, for eksempel de ti bud. Andre ting, for eksempel at en prestedatter skal brennes om hun blir prostituert (3 Mos 21:9) eller Bibelens anerkjennelse av slaveri som et relevant system er vi enige om å løse på helt andre måter i dag. Da blir utfordringen – hvilken kurv skal vi legge de aktuelle bibelstedene i, kurven med de ti bud eller kurven med budet om prestedøtrene? Når vi diskuterer de aktuelle bibelstedene som forbyr sex mellom to menn er vi uenige om hvilken kurv disse versene skal ligge i.

Jeg nevnte slaveri som en sak hvor vi i dag på teologisk grunnlag lærer noe annet enn det som ble gjort på bibelsk tid. Kvinnelige prester er en annen debatt hvor kirken har endret ståsted. Vi har også en annen interessant sak som skjedde innenfor bibelsk tid. Ettersom kirken vokste og kristendommen ble utbredt ble også mange hedninger kristne. Spørsmålet var da hvorvidt disse måtte følge Moseloven eller ikke, særlig gjaldt det om de måtte omskjæres eller ikke. Kort sagt – måtte de bli jøder før de kunne bli kristne? Det var debatt, et hardt ordskifte kan vi lese om i Apg 15, og til slutt ble de enige om at kristne med hedensk bakgrunn ikke måtte omskjæres før de kunne døpes og bli en del av menigheten. Tenk om utfallet på den debatten hadde vært annerledes?

Av dette lærer vi at ting forandrer seg, og det som er rett lære i en epoke kan være annerledes senere. Vi lærer også mye om hvordan apostlene løste denne debatten. Selv om meningene var

sterke og de diskuterte hardt lyttet de til hverandre, de ba sammen, og de kom fram til en løsning som ivaretok de det gjaldt og som var god med tanke på kirkens vekst videre. Disse tre sakene er eksempler som taler for en endring også i homofilisaken.

Hva som er et bibelsk syn på ekteskapet er også en viktig samtale. Er det Jacob og hans fire koner? Salomo og hans tusen? Er det David og Batsebas voldtekt først, ekteskap etterpå? Kjærlighetsekteskapet der de to partene finner hverandre selv er av nyere dato. Det vanlige i bibelsk tid var at ekteskap også handlet om økonomi, om slekter og allianser. Vi har gått bort fra den måten å tenke ekteskap på. Nå vektlegger vi at det er de to partenes eget valg og at kjærligheten er grunnlaget. Når endringene er såpass store taler det for å anerkjenne også homofile ekteskap.

Jesus snakker om ekteskapet, for eksempel i Matt 19. Han snakker ut fra at ekteskap er mellom mann og kvinne – som var det eneste ekteskapet den tiden kjente til, og som fortsatt er majoriteten av ekteskap. Men det han gjør i denne teksten er å forsterke kvinnens posisjon, som var den svake part, og å appellere til gjensidighet mellom partene. Dette er relevant også for homofile ekteskap.

Homofili var kjent på Jesu tid. Ikke som forpliktende ekteskap eller som forpliktende relasjoner i det hele tatt, men kjærlighet mellom menn hadde Jesus høyst sannsynlig hørt om. Likevel sa han aldri noe som forbød dette. Det er faktisk verdt å notere seg.

Det er også et poeng til slutt at alle versene i Bibelen som forbyr homofilt samliv snakker om to menn. To kvinner er ikke omtalt i det hele tatt.

Hanne Thorgersen

Først vil jeg starte med å si at bibelen er viktig for meg. Jeg blir bare mer og mer glad i den med tiden, og prøver å sette av tid til å lese litt i den hver dag, og gjerne i kombinasjon med et andaktsopplegg.

Jeg opplever ofte at Gud bruker bibelen til å få kontakt med meg. Jeg føler meg ofte nær Gud når jeg leser. Jeg opplever også Guds nærvær på andre måter, for eksempel gjennom bønn, lovsang, spesielle naturopplevelser, andres forkynnelse, eller i møte med andre mennesker. Men bibelen har nok fått en helt spesiell plass. Det henger kanskje sammen med at jeg alltid har vært generelt glad i å lese.

Jeg tror at vi alle leser bibelen gjennom ulike filter eller «briller», «briller» som er formet av livene våre. Jeg tror ingen av oss, kan lese noe som helst helt objektivt, heller ikke bibelen. Historien vår, det livet vi har levd, alle de ulike erfaringene vi har gjort oss, gjør at vi også tolker det vi leser på ulike måter.

Og ikke bare tolker ulike person ulikt, men jeg har personlig ofte opplevd at en bibeltekst jeg både har lest selv og har hørt blitt forkynt over mange ganger, plutselig kan si meg noe helt nytt. Jeg kan plutselig oppleve å se nye sider ved en tekst som jeg ikke har lagt merke til før. For meg er dette noe av det som gjør bibelen så spennende. Bibelen er en bok jeg aldri kan bli ferdig med. Den er et skattekammer som jeg kan gå på oppdagelsesferd i på nytt og på nytt, og allikevel stadig oppdage nye og spennende ting.

Dette kan selvfølgelig også gi noen utfordringer. For eksempel når to personer kan lese nøyaktig samme bibeltekst samtidig, og allikevel forstå teksten ulikt. Da er det kanskje heller ikke så rart at det finnes mange forskjellige teologiske retninger innenfor kristendommen. Selv om vi heldigvis oftest er enige om hovedbudskapet og selve kjernen i kristen tro, så tolker vi og vektlegger enkelte ting litt ulikt, alt etter hvilke «briller» vi leser gjennom.

Jeg tenkte jeg ville prøve å gi et lite bilde av hvordan mine «briller» ser ut. Jeg er 5. generasjon Drammens-metodist. Både mine foreldre, mine besteforeldre, oldeforeldre og tippoldeforeldre har alle vært svært aktive medlemmer av Metodistkirken i Drammen, og hele barndommen min bar preg av mye kirkegang. Jeg gikk på søndagsskolen, og var med på både gudstjenester og kveldsmøter, og ble gjerne også ofte dratt med på korøvelser eller andre aktiviteter som foregikk i kirken ellers i uka.

Min aller første egne bibel, fikk jeg som belønning for å ha gått 300 ganger på søndagsskolen. Da var jeg blitt 13 år og mine Gudsbilder var allerede solid forankret, formet gjennom flere års forkynnelse av ulike prester og søndagsskolelærere.

Jeg hadde mange ganger hørt fortellingene om da Gud berget Josef fra å bli drept av de misunnelige brødrene, om da han beskyttet Daniel i løvehulen eller vennene hans i ildovnen. Hvert år hørte jeg på nytt om en Gud som kom fra det høye og ned til det lave, og selv lot seg føde i en stall, og som voksen gikk rundt og helbredet syke, mettete sultne, løftet fram kvinner og barn eller andre med lav status i samfunnet. Jeg hørte om en Gud som veldig gjerne ville være venner med alle de som ingen andre brydde seg om, enten det var Sakkeus, en prostituert, en spedalsk, eller en kvinne som alltid passet på å gå til brønnen når ingen andre var der.

Jeg hørte lignelser om hyrden som gikk på leting etter den ene sauene som hadde kommet bort, om kvinnen som lette etter sølvmynten, om den barmhjertige samaritan, og ikke minst om den bortkommende sønnen, som etter å ha rotet det skikkelig til i livet sitt, endelig vendte hjem og ble møtt av en Far med åpne armer, som stelte i stand til fest for å feire hjemkomsten. Jeg hørte om en Gud så full av kjærlighet at Han elsket oss like inn i døden.

Lenge før jeg selv begynte å lese i bibelen, hadde jeg hørt alle disse historiene bli fortalt mange ganger, på forskjellige måter av forskjellige forkynnere i ulike anledninger. Enten det var på søndagsskolen, eller fra prekestolen på en gudstjeneste. På kveldsmøtene, hadde jeg hørt utallige vitnesbyrd om hva Jesus hadde betydd i andre menneskers liv. Og jeg hadde også fått erfare Guds kjærlighet i praksis gjennom den omsorgen som ble vist meg, både fra familien og fra venner i menigheten. Gjennom hele min barndom og oppvekst opplevde jeg meg aldri dømt eller fordømt, men snarere alltid både sett, elsket og verdsatt, av familien min, av venner i menigheten og av Gud.

Jeg hadde to spesielle yndlingsanger på søndagsskolen, to sanger som også har fulgt meg hele livet siden, og som bare får en enda dypere mening etter hvert som årene går. Jeg tenker iblant at hele min teologi og mitt bibelsyn, egentlig kan oppsummeres i disse to søndagsskolesangene:

Sang 1: «Om jeg er liten, eller stor, så er det best for meg på jord, å høre Jesus til, og gå den vei han vil, for det er det som gjør meg lykkelig.»

Sang 2: «Jesu lille lam jeg er, på sin skulder han meg bær, over berg og dype daler, hjem til himlens lyse saler. Jesu lille lam jeg er, på sin skulder han meg bær.»

For meg er Gud først og fremst kjærlighet. «For så høyt har Gud elsket verden...» Og 1 Joh 4:7: «Mine kjære, la oss elske hverandre! For kjærligheten er fra Gud, og den som elsker, er født av Gud og kjenner Gud.»

Jeg har selv nære relasjoner til flere likekjønnede par. Flere av dem har levd i trofaste kjærlighetsforhold med samme partner i 15-20 år, og for meg har det vært ganske tydelig å se at den kjærligheten de har for hverandre er både ekte og sann, og at den vokser seg sterkere for hvert år. Det handler ikke om umoralske lyster eller syndig begjær, men snarere om ekte kjærlighet, omsorg og varme, på samme måte som i et kjærlighetsforhold mellom to av ulike kjønn. Det handler om å ville være gode mot hverandre, om å ville ta vare på hverandre. Sånn jeg ser det, kan ikke en slik type kjærlighet være av det onde. Jeg tenker tvert imot at en slik type kjærlighet nettopp må være av Gud, som jo er selve opphavet til kjærligheten. Gud er kjærlighet! (1 Joh 4:8 og 16). Det blir derfor også helt utenkelig for meg å skulle omtale denne formen for kjærlighet som synd.

Jeg er ganske overbevist om at overalt hvor mennesker oppriktig elsker hverandre, og viser oppriktig omsorg for hverandre, der er det Gud som er på ferde. For kjærligheten er fra Gud, og den som elsker, er født av Gud og kjenner Gud.

Da ønsker heller ikke jeg å være til hinder for at denne kjærligheten kan få fortsette å vokse.

DEL 4: Spørsmål til samtale

Kristne snakker ofte om Bibelen som 'Guds ord'. Synes du denne beskrivelsen er misvisende eller nyttig? Hvorfor?

På hvilke måter påvirker våre 'kulturelle forutsetninger' (hvor og når vi bor, vårt yrke, sted i samfunnet og opplevelser) måten vi leser Bibelen på?

'Jeg synes det er forvirrende at Bibelen blir tolket på så mange forskjellige måter.' 'Jeg synes det er spennende at Bibelen har snakket på så forskjellige måter til mennesker i forskjellige tider og på ulike steder.' Med hvilken av disse uttalelsene er du mest enig, og hvorfor?

Hvordan leser du Bibelen? Ser du etter symbolske/allegoriske betydninger? Synes du at informasjon om dens historiske kontekst hjelper i tolkningen? Eller leser du teksten først og fremst i lys av dine egne opplevelser?

Metodistkirken snakker om skrift, tradisjon, erfaring og fornuft som alle spiller en rolle i å ta beslutninger. Anser du disse fire som like viktige?

Er noen deler av Bibelen mer autoritative enn andre? I så fall, hvilke, og hvordan bestemmer vi dette?

Undergraver det Bibelens autoritet å antyde at Guds ord til oss alltid blir formidlet gjennom menn og kvinners forståelse av det?

Hva betyr det å beskrive Skriften som «den primære kilde og kriterium for kristen lære»?

I hvilken grad er Bibelen nyttig når det gjelder å gi kirken veiledning angående dens liv og virke, eller til enkeltkristne angående deres daglige liv og virke?

Hvis Bibelen ikke gir ferdige svar på vår tids etiske problemer, hvilke generelle prinsipper kan vi finne og bruke?

Hvis Bibelen må tolkes, hvem skal da være ansvarlig for den tolkningen? Bør kristne stå fritt til å gjøre seg opp en mening om betydningen, eller skal de godta det kirken som fellesskap kommer fram til?

Kristne med ulike meninger har ofte brukt Bibelen til å argumentere for sitt eget synspunkt. Kan du tenke på noen eksempler? Bekymrer det deg at det ikke alltid er ett 'kristent syn' på etiske spørsmål? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Går det an å være enige om å være uenige i bibelsyn?

Les de sju eksemplene på bibelsyn. Hvilket/hvilke av dem føler du deg mest komfortabel med og hvorfor?

Gjør kirken nok for å hjelpe medlemmene sine med å forstå Bibelen? Bør det være flere muligheter for å lære om Bibelen? Har du i så fall praktiske forslag?

Forstår vi hvordan oppriktige kristne kan holde meninger radikalt forskjellige fra våre egne, og er vi forberedt på å erkjenne at de kan ha skimtet et eller annet aspekt av guddommelig sannhet som vi ikke har klart å forstå?

DEL 5: Litteratur

For de som ønsker å lese mer om Metodistkirkens bibelsyn anbefales følgende:

Adam Hamilton: «Making Sense of the Bible. Rediscovering the Power of Scripture today». HarperOne 2014.

Richard P. Thompson and Thomas Jay Oord (editors): «The Bible Tells me so. Reading the Bible as Scripture». SacraSage Press 2011.

The Methodist Church: «A Lamp to my Feet and a Light to my Path. The Nature of Authority and the Place of the Bible in The Methodist Church». Methodist Publishing House 1998.